

Nr 77.

Av herr **Torgén**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående kommunernas frigörande från fjärdingsmannabestyret.

Enligt lag skall i varje kommun eller, om kommun uppdelats i fjärdingsmannadistrikt, inom varje sådant distrikt finnas en fjärdingsman. Kommunen har att förrätta val och helt betala arvode, men därmed slutar också kommunens både rätt och nytta. Konungens befallningshavande kan t. o. m. ogilla valet och anbefalla nytt val.

Förr bidrog staten till ersättning åt fjärdingsmän på så sätt, att boställen å kronojord funnos för fjärdingsmän och de av dem som benämndes kronorättare åtnjöto anslag av kronotionde, men sedan riksdagen avskaffade fjärdingsmannabestyrets utgörande omgångsvis mellan hemman, tillkom lagen om val, och riksdagen har flera gånger senast 1909 avslagit motioner om statsbidrag för fjärdingsmännens avlöning.

Motiven för dessa avslag torde företrädesvis ligga i § 2 av lagen om fjärdingsmannabestyrets utgörande den 29 sept. 1899, som säger, att befattningen är ett menighetsbestyr.

Så är emellertid ej fallet, även om så avsetts. Befattningen har så nära uteslutande blivit en statens institution, och om än länsmännen kastade över allt vad de kunde på fjärdingsmännen, har detta blivit regel för landsfiskalerna med deras ökade kontorsgöromål.

I instruktionen för fjärdingsmän den 29 sept. 1899 § 2 står, att fjärdingsmän lyda under Konungens befallningshavande, kronofogde och länsman, och i dess 12 punkter finnes intet, som egentligen rör kommunen, om ej det lilla att närvara och lämna upplysning vid mantalskrivning, en sak som är tämligen obehövlig, enär kommunerna härtill välja särskilda ombud; återstår att han skall vid mantalsskrivningen lämna handräckning, ett nog så oförståeligt uppdrag.

Ja, och så skall han indriva resterande kommunalutskylder, men endast när han därom av kronofogde och länsman anlitas.

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 4 saml. 29 häft. (Nr 77—83.) 1

Enligt kungl. kungörelsen av den 17 maj 1867 kan en fjärdingsman beordras till tjänstgöring även utom sitt distrikt.

Närmare bestämmelser angående fjärdingsmän och deras åligganden meddelas av Konungen. Så finns då till sist en enda bestämmelse, utom själva valet, och det är att fjärdingsman skall förses med skälig avlöning. Enligt prejudikat behövs endast den valdes påstående, att anslaget arvode av honom ej anses skäligt, för att befria honom från befattningen. Detta i förening med det alltjämt ökade arbetet har gjort det ytterst svårt att få någon, som mottager valet, och i så fall ofta till för kommunerna rätt betungande arvoden. Redan 1909 anfördes kommunernas stora skattebörda och att fjärdingsmannabestyret ej vore mer ett menighetsbestyr än t. ex. länsmännens, och dessa skäl kunna väl med ännu större motiv nu anföras. Huvuduppgiften är väl att sörja för ordning och säkerhet och att vara en statens tjänare närmast för och under landsfiskalerna. Det är en statsbefattning, och som sådan bör det tillkomma staten att ordna med denna institution såsom den för gott finner.

På grund av vad jag anför, tillåter jag mig föreslå,

att andra kammaren för sin del ville besluta, att riksdagen måtte i skrivelse hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, i vad mån kommunerna kunna frigöras från fjärdingsmannabestyret.

Stockholm den 13 januari 1920.

G. Nic. Torgén.